

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

ІНТЕРНЬОЗ
У К Р А І Н А

РАДА
НАСТУПНЕ ПОКОЛІННЯ

ЗВІТ

за результатами проведення
функціонального аналізу
Комітету Верховної Ради України
з питань соціальної політики
та захисту прав ветеранів

*В рамках ініціативи «Модельний комітет»
Програми USAID «РАДА: наступне покоління»*

Звіт підготувала Валерія Мішегліна, координаторка роботи з комітетами проєкту «Модельний комітет» Програми USAID «РАДА: наступне покоління».

Програма USAID «РАДА: наступне покоління» висловлює подяку працівникам секретаріату Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів, що залучалися до опитування в рамках функціонального аналізу.

Ця публікація стала можливою завдяки щедрій підтримці американського народу через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). Зміст публікації не обов'язково відображає погляди USAID чи уряду Сполучених Штатів. Публікацію видали в рамках Програми USAID «РАДА: наступне покоління», яка є п'ятирічною ініціативою (2021–2026), що впроваджується ГО «Інтерньюз-Україна».

ЗМІСТ

Вступ.

Мета, завдання та методологія проведення функціонального аналізу в рамках реалізації проєкту «Модельний комітет» 2

Висновки та рекомендації 8

Розділ 1.

Інституційна спроможність Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів 12

Розділ 2.

Дотримання регламентних процедур у Комітеті Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів 23

Розділ 3.

Прозорість та комунікації Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів 29

ВСТУП.

Мета, завдання та методологія проведення функціонального аналізу в рамках реалізації проєкту «Модельний комітет»

Одним з основних напрямів діяльності Програми USAID «РАДА: наступне покоління» (далі — Програма) 2022 року є реалізація проєкту «Модельний комітет», мета якого — підвищити спроможність комітетів та завершити роботу з виконання рекомендацій Місії з оцінки потреб Європейського парламенту, відображених у Постанові Верховної Ради України від 17.03.2016 № 1035-VIII «Про заходи з реалізації рекомендацій щодо внутрішньої реформи та підвищення інституційної спроможності Верховної Ради України».

У червні 2022 року Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів став одним із трьох комітетів, якому Програма надає експертну, організаційну та комунікаційну підтримку.

Серед завдань Програми — посилити спроможність комітету в частині:

- реалізації контрольної функції та проведення аналізу практики застосування законодавства відповідно до найкращого досвіду парламентів інших країн;
- впровадження дієвих інструментів комунікації з громадянами та бізнесом, проєктами міжнародної технічної допомоги;
- експертно-аналітичної підтримки, проведення досліджень, що є частиною повного циклу формування політики.

Головна мета Програми — напрацювати моделі та практики, які в майбутньому стануть частиною стандартних парламентських процедур.

Відповідно, підтримку комітетів впроваджують завдяки трьом напрямам експертної підтримки. Перший напрям — знання правил і процедур, знання в галузі парламентаризму основних підходів у роботі комітету, вивчення міжнародного досвіду реалізації основних функцій комітетів і найкращих практик. Другий напрям — експертна підтримка щодо конкретних питань предметів відання комітетів. Щоб підтримка була дієвою та оскільки був запит комітетів, залучено національних і міжнародних експертів для розробки аналітичних документів, аналізу законопроектів, але з урахуванням методології та практик, що їх пропонують експерти першого напрямку. Третій напрям — комунікаційна підтримка.

Основою співпраці з комітетом є Меморандум між Апаратом Верховної Ради України та громадською організацією «Інтерньюз-Україна» про співпрацю з впровадження проєкту Агентства США з міжнародного розвитку USAID «Програма «РАДА: наступне покоління», підписаний 22 березня 2022 року, та узгоджений план роботи Програми з модельним комітетом — Комітетом Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів. Одним із завдань Плану було провести функціональний аналіз роботи комітету та підготувати звіт за результатами аналізу.

Мета функціонального аналізу — вивчити ключові аспекти діяльності модельного комітету, оптимізувати його роботу та вдосконалити окремі процедури й алгоритми діяльності, підвищити ефективність і результативність модельного комітету.

Завдання функціонального аналізу:

- виявити ключові аспекти й недоліки в реалізації законопроектної, організаційної та контрольної функцій модельного комітету й подальшого напрацювання рекомендацій задля вирішення цих недоліків;
- визначити аспекти, у контексті яких роботу комітету мали б у майбутньому оптимізувати (зокрема, у частині регламентних процедур та опрацювання законопроектів), а також можливості для покращення взаємодії з іншими комітетами й структурними підрозділами Апарату Верховної Ради України, народними депутатами України та виборцями;
- з'ясувати потреби й запити комітету щодо співпраці зі стейкхолдерами, щоб посилити взаємодію модельного комітету з профільними міністерствами та відомствами, органами парламентського контролю і зміцнити інституційну роль та участь модельного комітету у виробленні державної політики.

Програма не мала на меті аналізувати роботу народних депутатів України — членів комітету, їхні функції та роль, тому у звіт не внесли коментарі та оцінки щодо роботи народних депутатів комітету з окресленого питання.

МЕТОДОЛОГІЯ ПРОВЕДЕННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ КОМІТЕТУ

Щоб провести функціональний аналіз комітету, Програма розробила опитувальник, який містив шість основних блоків запитань (усього 40 запитань):

- ① механізми ухвалення рішень, розподіл обов'язків між працівниками секретаріату комітету, цінності в їхній роботі;
- ② процедури діяльності комітету, спрямовані на реалізацію основних функцій парламенту — законопроектної, організаційної та контрольної;

- 3 дотримання регламентних процедур — формування порядків денних; якість та змістовність експертного опрацювання законопроектів;
- 4 комунікація комітету із зацікавленими сторонами (стейкхолдерами) — центральними органами виконавчої влади та представниками інших державних органів, громадськими організаціями, проектами міжнародної технічної допомоги й донорськими організаціями тощо;
- 5 ефективність використання інструментів для збору, аналізу та поширення публічної інформації про роботу комітету; функціонування вебсайту комітету, використання медіа тощо;
- 6 потреби в проведенні тренінгів та онлайн-курсів для працівників секретаріату комітету.

Кожен блок мав на меті продемонструвати основні тенденції щодо ключових функцій діяльності комітету через аналіз побудови процесів секретаріату комітету під час організаційно-інформаційного, консультативно-правового, методичного забезпечення діяльності комітетів, організації проведення засідань комітетів, слухань у комітетах, роботи підкомітетів та діяльності членів комітету.

У межах функціонального аналізу з 30 вересня по 15 жовтня 2022 року в секретаріаті модельного Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів провели анонімне анкетне опитування. Анкети заповнювали за допомогою гугл-форми. Експерти Програми опрацювали відповіді працівників секретаріату та підготували проєкт звіту, який скерували секретаріату комітету на опрацювання.

Під час проведення функціонального аналізу працівники секретаріату комітету вказали на певні труднощі в заповненні анкет. Ці труднощі врахують у подальшому удосконаленні методології проведення функціонального аналізу:

- на думку респондентів, деякі запитання опитувальника були занадто комплексними й такими, що потребували поділу на кілька запитань, оскільки відповіді на них є різними, а інколи й протилежними;
- на думку учасників, в опитувальнику недостатньо чітко розмежували запитання щодо роботи комітету та секретаріату комітету.

Варто зазначити, що проведене дослідження в рамках реалізації проєкту «Модельний комітет» не є соціологічним. Воно дає змогу виокремити потреби й запити секретаріатів комітетів, що виникають під час їхньої практичної діяльності, допомагає оптимізувати роботу й удосконалити окремі процедури та алгоритми діяльності комітетів і демонструє лише тенденції, а не повну вичерпну картинку практичної діяльності Комітету з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів.

Відповідно до рекомендації 9 Місії Європейського парламенту з оцінки потреб, кадрові потреби комітетів Верховної Ради України та потреби в експертизі повинні бути предметом регулярного перегляду та супроводжуватися забезпеченням необхідними ресурсами. Саме тому вважаємо, що методологія і практика проведення такого функціонального аналізу може стати частиною стандартних процедур парламенту й використовуватися для аналізу роботи комітетів, напрацювання рекомендацій щодо оптимізації роботи та посилення інституційної спроможності Апарату Верховної Ради України.

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

У Верховній Раді України IX скликання (2019–2024) створено 23 постійні комітети. Комітет Верховної Ради України — це орган Верховної Ради України, який формують з народних депутатів України для проведення за окремими напрямками законопроектної роботи, для підготовки й попереднього розгляду питань, що входять до повноважень Верховної Ради України, і для виконання контрольних функцій.

Організаційне, правове, наукове, інформаційне, документальне та матеріально-технічне забезпечення діяльності комітетів здійснює Апарат Верховної Ради України. Секретаріат комітету Верховної Ради України є структурним підрозділом Апарату Верховної Ради України, який підпорядковується комітету й керівнику Апарату Верховної Ради України. Структура й чисельність працівників секретаріатів комітетів за поданням комітетів встановлюються розпорядженням Голови Верховної Ради України в межах затвердженої Верховною Радою України чисельності Апарату Верховної Ради України.

Секретаріати комітетів здійснюють організаційно-інформаційне, консультативно-правове, методичне забезпечення діяльності комітетів, організацію проведення засідань комітетів, слухань у комітетах, роботи підкомітетів та діяльності членів комітету, що пов'язана з розв'язанням питань, віднесених до предметів відання комітетів.

Секретаріати комітетів очолюють керівники секретаріатів. Керівник секретаріату комітету має заступника (заступників). Керівників та заступників призначають на посаду та звільняють з посади розпорядженням Голови Верховної Ради України за поданням комітетів та за погодженням з керівником Апарату Верховної Ради України. Інших працівників секретаріату комітету призначає на посади та звільняє з посад керівник Апарату Верховної Ради України за поданням комітету.

Відповідно до Постанови Верховної Ради України від 29.08.2019 № 19-IX «Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України дев'ятого скликання», до предмета відання Комітету з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів входить:

- державна політика у сфері соціального захисту громадян;
- загальнообов'язкове державне соціальне страхування;
- державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії, забезпечення достатнього життєвого рівня людини;
- законодавче регулювання гуманітарної допомоги;
- державна політика у сфері регулювання трудових відносин і зайнятості населення;
- розвиток соціального партнерства та діяльність громадських об'єднань сторін соціального партнерства;
- діяльність фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування та інших соціальних фондів;
- державна політика у сфері пенсійного забезпечення;
- правовий статус і соціальний захист ветеранів війни, ветеранів Другої світової війни, учасників Визвольних змагань, воїнів-інтернаціоналістів, учасників антитерористичної операції та операції Об'єднаних сил, інших осіб, на яких поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», жертв нацистських переслідувань та репресій комуністичного тоталітарного режиму, членів сімей зазначених осіб, дітей війни, осіб похилого віку й регулювання діяльності їхніх громадських об'єднань;
- правовий статус і соціальний захист постраждалих учасників Революції Гідності та членів їхніх сімей;
- соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;
- законодавче забезпечення увічнення пам'яті загиблих при захисті Батьківщини;
- соціальний захист і реабілітація осіб з інвалідністю та регулювання діяльності їхніх підприємств і громадських об'єднань;
- реабілітація ветеранів війни з-поміж учасників антитерористичної операції та здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації в Донецькій та Луганській областях;
- законодавче регулювання надання соціальних послуг ветеранам, особам з інвалідністю, особам похилого віку та іншим особам, які перебувають у складних життєвих обставинах.

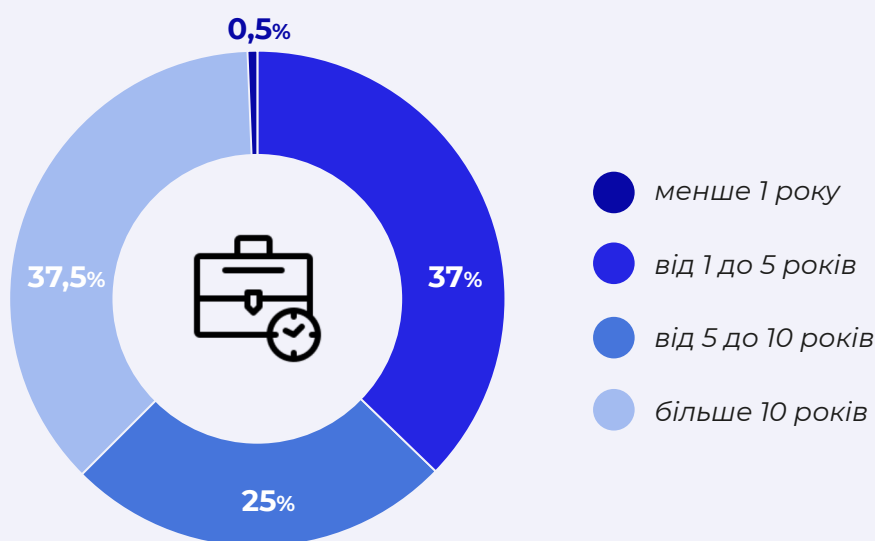
Секретаріат комітету взяв активну участь у заповненні анкет та ефективно співпрацював з Програмою на всіх етапах функціонального аналізу. Загалом в опитуванні взяли участь 16 із 17 працівників секретаріату Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів.

За результатами опитування виявлено таке співвідношення чоловіків і жінок, які працюють у секретаріаті комітету: жінок — 87,5 %, чоловіків — 12,5 %. Із цього випливає, що для секретаріату комітету характерна горизонтальна гендерна сегрегація, яка є звичною практикою в Україні та найяскравіше простежується саме у сфері трудових відносин (окремі ніші для наповнення переважно жінками чи чоловіками). Наприклад, у політиці стереотипно вважається, що м'яка політика (soft politics) — це радше для жінок (такі сфери, як охорона здоров'я, освіта, культура тощо), а серйозна політика (hard politics) — це, відповідно, для чоловіків (сфери національної безпеки та оборони, будівництва тощо).

Секретаріату комітету не властива значна плинність кадрів, що свідчить про міцні зв'язки всередині колективу та сприятливі умови роботи. Водночас секретаріат комітету оптимально поєднує діяльність досвідчених і молодих працівників.

Більшість учасників опитування мають значний стаж роботи в секретаріаті комітету. Наприклад, 6 респондентів працюють у секретаріаті комітету від 1 до 5 років, що становить 37,5 % складу секретаріату комітету, 6 респондентів працюють у секретаріаті комітету понад 10 років (37,5 % складу секретаріату комітету) і 4 респонденти — від 5 до 10 років (25 % складу секретаріату комітету).

Стаж роботи в Комітеті учасників опитування

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

- 1** Законодавчі вимоги щодо планування законопроектної роботи на рівні комітетів потребують деталізації на рівні підзаконних нормативно-правових актів та більш змістовного втілення в практичну діяльність. Особливо важливо врахувати Програму діяльності та орієнтовний план законопроектних робіт Кабінету Міністрів України під час планування законопроектної роботи комітетів. 56,25 % опитаних представників секретаріату комітету вказали на потребу вдосконалити наявну процедуру. **Апарату Верховної Ради України варто звернути увагу на покращення процесу планування законопроектної роботи та чіткішу деталізацію процедур на рівні комітетів Верховної Ради, особливо в частині взаємодії з урядом.**

- 2** Низка респондентів висловила зауваження щодо процедури створення робочих груп для роботи над законопроектами, процедури вироблення пропозицій для бюджетних кошторисів законопроектів; формування порядку денного засідань діяльності підкомітетів, а також підготовки письмових звітів щодо діяльності комітету, інформування фракцій про відсутність депутатів на засіданнях комітету. **Ці та інші аспекти здійснення комітетами організаційної функції потребують детальнішого аналізу й розвитку на рівні нормативного регулювання.**

- 3** Аналіз практики застосування законів — один з важливих напрямів розвитку функції парламентського контролю в діяльності комітету. 50 % опитаних респондентів обрали відповідний варіант відповіді та зазначили, що процедура такого аналізу потребує вдосконалення. Важливий індикатор також те, що 43,75 % респондентів зазначили, що в комітеті не було випадків, коли б аналізували стан ухвалення підзаконних нормативно-правових актів на виконання вимог ухвалених законів. **З огляду на зазначене важливо розвивати інструменти аналізу ефективності законів з використанням методики післязаконодавчого контролю (post-legislative scrutiny) та інших інструментів.** Саме тому на рівні рекомендацій, які офіційно затвердила Верховна Рада України, треба розробити відповідну комплексну методологію післязаконодавчого контролю, щоб стати невіддільною частиною стандартних процедур парламенту. Програма в рамках співпраці з комітетом спільно з працівниками секретаріату проводить аналіз та оцінку застосування Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення правового регулювання дистанційної, надомної роботи та роботи із застосуванням гнучкого режиму робочого часу».

4 Існує потреба в стратегічному плануванні роботи зі стейкхолдерами (зацікавленими сторонами) комітету. Зокрема, лише 37,5 % працівників секретаріату комітету зазначили, що в комітеті є розроблена карта та спільна база контактів стейкхолдерів, а 6,25 % опитаних зауважили, що комітет проводив стратегічне планування із цих питань. Водночас близько половини (56,25 %) респондентів не має інформації стосовно того, чи проводили в комітеті діяльність з метою систематизації контактів та системного планування роботи зі стейкхолдерами. Деякі представники комітету використовують власну базу контактів стейкхолдерів (12,5 %). На реалізацію цієї рекомендації Програма підготувала та представила карту стейкхолдерів і їхню базу контактів, проте **секретаріату комітету варто оновлювати й доповнювати базу контактів на постійній основі.**

5 Найчастіше комітет взаємодіє з профільними міністерствами та громадськими організаціями, водночас 87,5 % опитаних працівників секретаріату повністю або загалом задоволені станом організації роботи з представниками громадськості. Посилення громадської участі протягом законопроектної роботи — важливий інструмент для побудови сталого інклюзивного діалогу під час ухвалення рішень Верховною Радою України. За результатами опитування, 68,75 % працівників секретаріату комітету відповіли, що комітет не проводив публічних обговорень законопроектів протягом останньої сесії. Варто зазначити, що ситуація з низькою оцінкою щодо проведення публічних обговорень могла скластися через умови воєнного стану, а до цього — карантинних обмежень. **Проте комітету варто звернути на це увагу й розвивати напрям роботи з громадськістю, особливо враховуючи сферу відання комітету.**

6 Загальним викликом досі є стратегічне планування діяльності комітетів, зокрема в частині реалізації контрольної функції. Відповідно до рекомендації 16 Місії Європейського парламенту, кожен комітет Верховної Ради України повинен щороку розробляти та затверджувати річний робочий план нагляду (контролю) за виконавчою гілкою влади, що дасть змогу виконувати контрольні повноваження системно, а не ситуативно. Наприклад, комітети працюють відповідно до планів роботи на сесію, проте актуальною є потреба сформувані окремі плани щодо реалізації контрольної функції, які могли б будуватись на 2–3-річному плануванні (або на все скликання парламенту). Тоді комітет міг би чіткіше розуміти послідовність контрольних заходів, що зробило б їх ефективнішими. Наприклад, планування на довгостроковий період парламентських слухань щодо питання відання комітету, моніторингу виконання рекомендацій слухань та проведення через деякий час контрольних заходів, щоб оцінити виконання рекомендацій цих слухань. Принцип довгострокового стратегічного планування треба застосовувати і до заходів щодо аналізу й оцінки застосування законодавства.

7 Щодо міжнародної співпраці, то особливо актуальним, на думку працівників секретаріату комітету, є **налагодження міжнародної співпраці з парламентами Польщі, Молдови, Грузії, Чехії, Словаччини, Хорватії, США та інших країн, зокрема, з профільними комітетами відповідно до предметів відання, а також із Комітетом із зайнятості та соціальних питань Європейського парламенту й іншими відповідними комітетами.** З огляду на зазначене важливо також поглибити співпрацю секретаріату комітету з міжнародними організаціями та їхніми органами й представництвами насамперед щодо підготовки експертних висновків, а також обміну досвідом для ефективної імплементації європейських директив і секторальної євроінтеграції.

8 Підтримка донорів загалом важлива й доречна для комітету та Верховної Ради України саме в організації тренінгів і навчань для працівників Апарату ВРУ, помічників-консультантів, народних депутатів, у напрацюванні експертних рекомендацій для оптимізації роботи парламенту, в ознайомленні з міжнародним досвідом механізмів співпраці парламентів та донорської спільноти, а також у сприянні налагодження співпраці з іншими стейкхолдерами, зокрема закордонними. Секретаріат комітету не має у своєму складі окремої посадової особи, відповідальної за міжнародну співпрацю та співпрацю з проєктами міжнародної технічної допомоги. Враховуючи це, рекомендаціями для покращення роботи в цих напрямках можуть бути: 1) збільшити штат секретаріату комітету та залучити в штат посадову особу, відповідальну за питання міжнародної співпраці на рівні комітету; 2) **Апарату Верховної Ради варто звернути увагу на можливість централізованої координації міжнародної співпраці та міжнародної технічної допомоги на рівні окремого структурного підрозділу Апарату та відповідального за цей напрям заступника керівника Апарату Верховної Ради України.**

9 Модельний комітет активно висвітлює свою діяльність на вебсторінці комітету, а також у соцмережах, проте жоден із цих ресурсів не має англomовної версії. **З огляду на євроінтеграційні процеси та спрямованість на розвиток міжнародної співпраці для комітету вкрай важливо розробити англomовну версію вебсайту й сформувати належну англomовну комунікацію.** Більшість опитаних представників секретаріату комітету підтвердили, що про діяльність комітету можна дізнатися через його вебсайт. На думку 81,25 % респондентів, інформацію про діяльність комітету можна також знайти на вебсторінці Верховної Ради України, фейсбук-сторінці комітету (62,5 % опитаних), ютуб-каналі комітету (25 %), сторінках народних депутатів — членів комітету (37,5 %), за допомогою телеканалу «РАДА» (31,25 %) та в газеті «Голос України» (18,75 %). Украй важливо не тільки висвітлювати роботу комітету через інформування громадськості про ухвалені рішення, а й удосконалити процедуру обговорення законопроєктів під час їхнього предметного опрацювання в комітеті.

10 Інституційна спроможність комітету безпосередньо пов'язана з професійним розвитком працівників секретаріату комітету. Серед цінностей практичної діяльності модельного комітету пріоритетними виявилися дисциплінованість у виконанні завдань, відповідальність (73,75 % опитаних респондентів), фаховість у питаннях сфер, які стосуються предмета відання комітету (72,5 %), відкритість до нових завдань, навичок і технологій, справедливий контроль за виконанням рішень, вміння команди працювати як злагоджений механізм, а також приязна атмосфера в колективі.

11 **Працівники секретаріату комітету зацікавлені в професійному розвитку та зростанні.** Щодо тренінгів у межах реалізації проєкту «Модельний комітет», то 62,5 % опитаних виявили бажання пройти спеціальний тренінг для навчання працівників секретаріату комітету користуватися е-інструментами, а також поглибити свої знання щодо інших можливостей електронного парламентаризму. Оскільки працівники секретаріату комітету використовують у спілкуванні та роботі месенджери, важливим є навчання у сфері кібербезпеки. Також украй важливо організувати й проводити навчання з нормопроектувальної техніки та застосовувати сучасні методики написання законопроектів з урахуванням євроінтеграційного розвитку України. Актуальними є потреби в навчанні іноземними мовами. Щодо інших тем, які були б цікаві працівникам секретаріату комітету, то 56,25 % респондентів виявили бажання пройти тренінги «Діяльність парламентських комітетів у порівняльній перспективі: міжнародний досвід», «Експертиза законопроектів на предмет відповідності вимогам Асоціації з ЄС: рекомендації для суб'єктів законодавчої ініціативи», «Англійська мова для членів і працівників парламенту» та «Оптимізація роботи державного службовця: ефективний таймменеджмент, розподіл обов'язків, використання технологій», чверть опитаних (25 %) — тренінги «Комунікація комітетів через соціальні мережі», «Антикорупційна експертиза законопроектів: рекомендації для суб'єктів законодавчої ініціативи». 18,75 % працівників секретаріату комітету зацікавилися тренінгами «Ефективна робота народних депутатів в округах» та «Практика публічних виступів». **Дослідницькій службі Верховної Ради та Управлінню кадрів Апарату Верховної Ради України варто звернути увагу на пропозиції секретаріатів комітетів та планувати свої навчальні програми відповідно до актуальних потреб. Водночас секретаріат комітету може звертатися з відповідними запитами на проведення навчання до дослідницької служби.**

12 Секретаріат комітету має потребу в розробленні відеороликів, які стисло та зрозуміло пояснювали б діяльність комітетів у межах Закону України «Про комітети Верховної Ради України».

РОЗДІЛ 1.

Інституційна спроможність Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів

Основне завдання секретаріату комітету — забезпечити реалізацію визначених законодавством функцій: законодавчої, організаційної та контрольної. Саме тому від якості роботи секретаріату, професіоналізму та мотивації працівників, коректної побудови внутрішніх процесів та забезпечення координації на всіх рівнях залежить і ефективність роботи комітету.

Керівник секретаріату комітету організовує діяльність секретаріату комітету; розподіляє обов'язки між працівниками й контролює їхню роботу; розробляє спеціальні вимоги до професійної компетентності осіб, які претендують обійняти посаду в секретаріаті комітету, та посадові інструкції; вносить пропозиції про переведення, звільнення з посад, заохочення, накладення стягнень на працівників секретаріату комітету; погоджує надання рангів державним службовцям; вживає належних заходів щодо професійного навчання й підвищення кваліфікації працівників.

Права та обов'язки працівників секретаріату комітету визначають закони України «Про державну службу», «Про комітети Верховної Ради України», «Про запобігання корупції», Кодекс законів про працю України та інші нормативно-правові акти, Правила внутрішнього службового розпорядку, посадові інструкції.

1. Система цінностей та організація робочого процесу в секретаріаті комітету

Цінності — набір правил, моральних і ділових принципів працівників. Без єдиної системи цінностей будь-якому колективу складно стабільно функціонувати й досягти успіху. Система цінностей відображає етичні та світоглядні засади роботи. Загальні цінності працівників Апарату треба визначати на рівні стратегічних документів парламенту. У 2020 році Апарат Верховної Ради розпочинав розробляти Стратегічний план, який мав містити бачення, місію, цінності, мету й цілі розвитку Апарату. Проте фінальний документ публічно не представили. Водночас розробили Стратегію розбудови кадрового потенціалу Апарату Верховної Ради, одне із завдань якої — сприяти розвитку корпоративної культури, впроваджувати ефективну комунікацію та підвищувати престиж роботи.

Працівники секретаріату комітету переважно поділяють спільні цінності. Учасники опитування оцінюють на достатньо високому рівні реалізацію цінностей у практичній діяльності. Зокрема, повною мірою в практичній діяльності комітету втілюють:

- дисциплінованість у виконанні завдань, відповідальність — 73,75 %;
- фаховість у питаннях сфер, які стосуються предмета відання комітету, — 72,5 %;
- відкритість до нових завдань, навичок і технологій — 70 %;
- справедливий контроль за виконанням рішень — 67,5 %;
- уміння команди працювати як злагоджений механізм — 66,25 %;
- приязна атмосфера в колективі — 66,25 %;
- конструктивний підхід до розв'язання питань — 65 %;
- уміння мотивувати членів команди — 63,75 %;
- чіткість інструкцій і зрозумілий алгоритм комунікації в межах комітету з метою виконання завдань — 62,5 %.

Реалізація цінностей у практичній діяльності комітету

● Відсоткове співвідношення

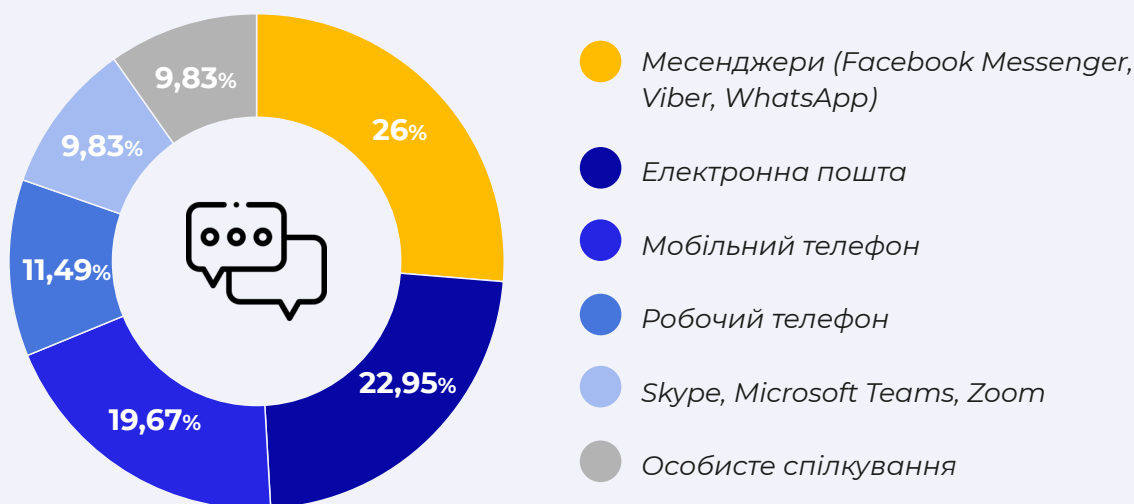
● Загальна кількість балів, виставлених учасниками

Побудова процесів організації роботи та комунікації між працівниками під час віддаленої роботи в умовах пандемії допомогла Апарату Верховної Ради швидко адаптуватися в умовах повномасштабної війни.

Працівники секретаріату комітету спілкуються через месенджери, електронну пошту та мобільні телефони. Це має певні загрози, пов'язані з кібербезпекою, тому важливо знати базові принципи кібергігієни й типові алгоритми дій у разі виявлення ознак кібератак. Понад те, враховуючи, що певна інформація, якою обмінюються працівники, може становити інтерес для зловмисників, бажано використовувати більш захищені месенджери з двостороннім шифруванням, як-от WhatsApp, Signal.

Відповідно до результатів опитування, найпоширенішими інструментами для організації роботи в секретаріаті комітету є месенджери (Facebook Messenger, Viber, WhatsApp) — 100 %, електронна пошта (87,5 %) та мобільний телефон (75 %). Найменш популярні — робочий телефон (43,8 %), Skype, Microsoft Teams, Zoom (37,5 %) та особисте спілкування (37,5 %). Водночас головний ресурс, який використовують для роботи в секретаріаті комітету, — це Єдина автоматизована система Верховної Ради України (СЕДО), про що зазначила абсолютна більшість опитаних працівників.

Інструменти для організації роботи в секретаріаті Комітету з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів

Наразі в секретаріатах комітетів подекуди немає практики використовувати інструменти спільного доступу до документів та інформації, хмарних сервісів, бо головним ресурсом досі є СЕДО. Водночас саме використання сучасних цифрових інструментів значно полегшить та оптимізує роботу комітетів і парламенту.

2. Щодо розподілу функціональних обов'язків та взаємодії між працівниками секретаріату комітету

Загальне керівництво секретаріатом комітету здійснює голова комітету. Секретаріат комітету очолює керівник, який організовує діяльність секретаріату та розподіляє обов'язки між працівниками секретаріату комітету.

Функції секретаріатів комітетів визначено в розділі VI «Забезпечення роботи комітетів Верховної Ради України» Закону України «Про комітети Верховної Ради України». Зокрема, стаття 54 цього закону визначає, що секретаріати комітетів здійснюють організаційно-інформаційне, консультативно-правове, методичне забезпечення діяльності комітетів, організацію проведення засідань комітетів, слухань у комітетах, роботи підкомітетів комітетів та діяльності членів комітету, що пов'язана з розв'язанням питань, внесених до предметів відання комітетів.

На виконання основних завдань секретаріат комітету:

- 1 бере участь у розробленні планів роботи комітету, а також вносить погоджені комітетом пропозиції до проєктів плану законопроєктної роботи Верховної Ради України, порядку денного сесії Верховної Ради України та розкладів пленарних засідань Верховної Ради України;
- 2 щотижня подає в установленому порядку перелік питань, які готують до розгляду в комітеті, та результати їхнього розгляду;
- 3 за дорученням керівництва комітету організовує підготовку засідань та інших заходів, що проводяться в комітеті, погоджує список запрошених осіб, забезпечує їхню присутність та надає їм потрібну інформацію;
- 4 веде протоколи й забезпечує ведення стенографування засідань комітету, здійснює аудіозапис засідань комітету та відеозапис засідання комітету, що проводиться в режимі відеоконференції;
- 5 здійснює підготовку проєктів рішень, висновків, рекомендацій, роз'яснень щодо застосування положень законів з питань, що належать до предмета відання комітету, оформлює ухвалені комітетом документи;
- 6 вносить пропозиції керівництву комітету щодо складу робочих груп для підготовки проєктів законів, постанов та інших актів Верховної Ради України з питань, що належать до предмета відання комітету, та з питань, що обговорюються на засіданнях комітету, забезпечує організаційно-технічне обслуговування їхньої роботи;
- 7 здійснює опрацювання, підготовку законопроєктів, проєктів постанов та інших актів Верховної Ради України, з яких комітет визначено головним відповідно до

предмета відання: до попереднього розгляду комітетом; до розгляду в першому та наступних читаннях;

- 8 здійснює підготовку висновків до законопроектів, з яких комітет визначено головним, а у випадках, передбачених Регламентом Верховної Ради України, — підготовку експертних висновків до законопроектів або проводить фахову експертизу законопроектів;
- 9 веде в установленому порядку справи законопроектів та справи законів по законопроектах, з підготовки й попереднього розгляду яких комітет визначений головним;
- 10 готує матеріали для доповідачів (співдоповідачів), які виступають на пленарних засіданнях Верховної Ради України з доповідями (співдоповідями) від комітету;
- 11 готує для внесення в установленому порядку на розгляд Верховної Ради України проекти законів, постанов та інших актів Верховної Ради України, а також законів, які Президент України повернув до Верховної Ради України на повторний розгляд;
- 12 готує тексти ухвалених законів, постанов та інших актів Верховної Ради України на підпис Голові Верховної Ради України;
- 13 веде в установленому порядку діловодство секретаріату комітету в електронній формі, крім випадків, передбачених законом, із застосуванням єдиної автоматизованої системи роботи з документами у Верховній Раді України;
- 14 за дорученням керівництва комітету:
 - а) бере участь в організації контролю за виконанням ухвалених комітетом рішень і рекомендацій;
 - б) здійснює аналіз практики застосування державними органами, органами місцевого самоврядування, їхніми посадовими особами Конституції та законів України, аналіз відповідності закону ухвалених ними підзаконних нормативно-правових актів, своєчасності їхнього ухвалення;
 - в) готує матеріали щодо законопроектної та контрольної діяльності комітету для засобів масової інформації та інформаційних підрозділів Апарату;
 - г) вивчає разом з народними депутатами України конкретні проблеми безпосередньо на місцях та узагальнює одержані результати для обговорення на засіданні комітету;
 - г) взаємодіє з відповідними підрозділами Офісу Президента України, Секретаріату Кабінету Міністрів України, міністерств та інших центральних органів

виконавчої влади, інших органів державної влади з питань, внесених до предмета відання комітету;

- д) готує в установленому порядку проєкти відповідей на звернення громадян, що надходять до комітету.

Більшість працівників секретаріату комітету вказали, що не мають проблем під час виконання своїх посадових обов'язків, деякі працівники вказали на тимчасові труднощі зі зв'язком та Інтернетом, доступом до робочого місця (імовірно, під час повітряних тривог, масованих ракетних обстрілів), що унеможлиблювали виконання посадових обов'язків.

На запитання «Як відбувається розподіл обов'язків під час взаємодії з іншими структурними підрозділами Апарату ВРУ в разі розв'язання наскрізних питань (cross-cutting issues)?» більшість працівників (87,3 %) секретаріату комітету відповіли, що такі питання треба узгоджувати на рівні керівників відповідних структурних підрозділів. Трохи менше опитаних працівників (62,5 %) зазначили, що питання можна вирішити за допомогою скерування офіційного листа, а також у телефонному режимі чи через електронну пошту (50 %).

Під час взаємодії з Апаратом Верховної Ради України обов'язки розподіляють у такі способи:

Щодо комунікації з окремими підрозділами Апарату Верховної Ради України, то, за даними опитування, комітет неактивно співпрацює з Освітнім центром Верховної Ради України. Лише половина працівників секретаріату комітету обізнана з можливостями Освітнього центру ВРУ, друга половина респондентів не має інформації щодо можливостей співпраці комітету та Освітнього центру ВРУ.

Переважна більшість працівників (81,25 %) секретаріату комітету зазначила, що в комітеті стажуються інтерни. Зокрема, у рамках програми стажування ГО «Ліга інтернів» (відповіли 50 % респондентів), у рамках студентської практики (12,5 %), у рамках інших програм стажування (6,25 %).

3. Процедури діяльності комітету, спрямовані на реалізацію законопроектної, контрольної, організаційної та установчої функцій (відповідно до Закону України «Про комітети Верховної Ради України»)

Комітети парламенту активно сприяють реалізації законопроектної та контрольної функцій Верховної Ради України. Секретаріати комітетів забезпечують реалізацію комітетами визначених законодавством функцій.

Законопроектна функція комітетів полягає в:

- ① розробленні проєктів законів, інших актів Верховної Ради України;
- ② попередньому розгляді та підготовці висновків і пропозицій щодо законопроектів, внесених на розгляд;
- ③ доопрацюванні окремих законопроектів;
- ④ попередньому розгляді та підготовці висновків і пропозицій щодо проєктів загальнодержавних програм економічного, науково-технічного, соціального, національно-культурного розвитку, охорони довкілля, а також наданні згоди на обов'язковість чи денонсацію міжнародних договорів України;
- ⑤ узагальненні зауважень і пропозицій, що надійшли до законопроектів;
- ⑥ внесенні пропозицій щодо перспективного планування законопроектної роботи.

Що стосується процедур, спрямованих на реалізацію законопроектної функції комітету, то більшість працівників секретаріату комітету з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (75 %), за винятком 12,5 % опитаних працівників секретаріату комітету, які вказали таку необхідність, вважають, що не потребує вдосконалення:

- процедура розгляду комітетом законопроектів, проєктів загальнодержавних програм.

Водночас, на думку 56,25 % респондентів, варто оптимізувати:

- процедуру планування внутрішньої законопроектної роботи.

Під час законопроектної роботи комітет має право створювати робочі групи й призначати їхніх керівників із членів комітету для підготовки проєктів актів Верховної Ради України, питань, обговорюваних на засіданнях комітетів, проєктів рішень, рекомендацій, висновків комітетів (пункт 5 частини першої статті 15 Закону України «Про комітети Верховної Ради України»).

За результатами опитування, більш ніж половина опитаних представників секретаріату комітету (56,25 %) вважає, що не потребує вдосконалення:

- процедура створення робочих груп для роботи над законопроектами, процедури вироблення пропозицій для бюджетних кошторисів законопроектів.

Лише деякі учасники (12,5 %) вказують на потребу вдосконалити наявний порядок.

Організаційна функція комітетів, відповідно до предметів їхнього відання, полягає в:

- 1 плануванні своєї роботи;
- 2 зборі та аналізі інформації, організації слухань;
- 3 попередньому обговоренні кандидатур посадових осіб: згідно з Конституцією України, Верховна Рада України обирає, призначає, затверджує їх або надає згоду на їхнє призначення; підготовці до розгляду відповідних висновків щодо цих кандидатур;
- 4 підготовці питань на розгляд Верховної Ради України;
- 5 участі у формуванні порядку денного пленарних засідань;
- 6 ухваленні рішень, наданні висновків, рекомендацій, роз'яснень;
- 7 розгляді звернень, що надійшли до комітету;
- 8 участі в міжпарламентській діяльності, взаємодії з міжнародними організаціями;
- 9 підготовці письмових звітів про підсумки діяльності;
- 10 забезпеченні висвітлення діяльності в засобах масової інформації.

У частині організаційної функції комітету 81,25 % опитаних працівників секретаріату комітету вважають, що є процедури, які майже не потребують удосконалення. Наприклад, це стосується:

- процедури отримання комітетами інформації від Голови Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, органів Верховної Ради України, державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій для виконання покладених на комітети функцій;
- механізмів залучення експертів для надання рекомендацій законопроектних рішень та розробки законопроектів;
- порядку організації відряджень.

Решта опитаних (18,75 %) або не знали відповіді на поставлене запитання, або мали несуттєві зауваження до вказаних процедур (12,5 %).

На думку 56,25 % опитаних, не потребують удосконалення процедури:

- формування порядку денного засідань діяльності підкомітетів;
- підготовки письмових звітів щодо діяльності комітету, інформування фракцій про відсутність депутатів на засіданнях комітету.

Лише деякі учасники (12,5 %) вказують на потребу вдосконалити наявний порядок.

Важливим аспектом реалізації організаційної функції є розгляд звернень у комітетах. Їх розглядає голова комітету або за його дорученням перший заступник, заступник, голови підкомітетів чи інші члени комітету в порядку й терміни, визначені законом. 93,75 % працівників секретаріату комітету вважають, що не потребує вдосконалення:

- порядок розгляду звернень у комітетах та підготовки відповідей на звернення.

Лише 6,25 % опитаних вказали про потребу вдосконалити такий порядок.

На думку 62,5 % опитаних, немає потреби вдосконалювати процедуру:

- організації та проведення засідань (зокрема, закритих), інших заходів у рамках роботи комітету.

Водночас певні зауваження до наявного порядку є в 37,5 % опитаних працівників секретаріату комітету.

Участь комітетів у призначенні, звільненні, затвердженні та наданні згоди на призначення посадових осіб є частиною організаційної функції комітету, що часто визначають як установчу функцію комітетів. На думку 56,25 % респондентів, досконалими й такими, що не потребують змін, є процедури участі в:

- призначенні, звільненні, затвердженні посадових осіб відповідно до повноважень комітету;
- наданні згоди на призначення посадових осіб відповідно до повноважень комітету.

Решта опитаних (18,75 %) або не знали відповіді на поставлене запитання, або мали несуттєві зауваження (12,5 %).

Відповідно до статті 20 Закону України «Про комітети Верховної Ради України», комітети вносять пропозиції щодо порядку денного пленарних засідань Верховної

Ради України з питань, внесених до предметів їхнього відання, визначають доповідачів (співдоповідачів), які виступають на пленарних засіданнях із доповідями (співдоповідями) у порядку, встановленому Регламентом Верховної Ради України.

Опитані працівники секретаріату комітету звертають увагу на те, що, на їхню думку, порядок денний формують здебільшого на основі рішень комітетів. На запитання «Якою, на вашу думку, була вага впливу комітетів на формування порядку денного ВРУ, черговості розгляду законопроектів парламентом відповідно до їхньої актуальності?» більш ніж половина опитаних зазначила, що черговість розгляду законопроектів здійснюється тільки відповідно до рішень комітетів на хорошому рівні (4 бали з 5), ще третина — на достатньому рівні (3 бали).

Контрольна функція комітетів полягає в:

- 1 аналізі практики застосування законодавчих актів у діяльності державних органів, їхніх посадових осіб; підготовці й поданні відповідних висновків та рекомендацій на розгляд Верховної Ради України;
- 2 участі в проведенні «години запитань до Уряду»;
- 3 контролі за виконанням Державного бюджету України;
- 4 організації та підготовці парламентських слухань;
- 5 організації та підготовці слухань у комітетах;
- 6 підготовці та поданні на розгляд Верховної Ради України запитів до Президента України від комітету;
- 7 взаємодії з Рахунковою палатою;
- 8 взаємодії з Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини;
- 9 направленні матеріалів для відповідного реагування в межах, установлених законом, органам Верховної Ради України, державним органам, їх посадовим особам;
- 10 розгляді на своїх засіданнях або під час слухань у комітеті звітів, доповідей та інформації державних органів та посадових осіб, які в передбачених законом випадках подаються до Верховної Ради України, здійсненні попередньої підготовки питань щодо розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України таких звітів, доповідей та інформації;
- 11 здійсненні комітетом Верховної Ради України, до предмета відання якого віднесено питання забезпечення контрольних функцій Верховної Ради України за

діяльністю органів спеціального призначення з правоохоронними функціями, правоохоронних органів спеціального призначення та розвідувальних органів, передбачених цим Законом заходів з метою гарантування неухильного і безумовного дотримання цими органами вимог Конституції України щодо забезпечення національної безпеки, недопущення їх використання для узурпації влади, порушення прав і свобод людини і громадянина.

Серед процедур діяльності комітету, спрямованих на реалізацію функції парламентського контролю, на думку опитаних представників секретаріату комітету, особливої уваги потребує процедура аналізу комітетами практики застосування законодавчих актів у діяльності державних органів, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових осіб з питань, віднесених до предметів їх відання. 50 % респондентів обрали цей варіант.

На запитання «Щодо якої кількості законів протягом останньої сесії в комітеті, у якому / з яким ви працюєте, проводили аналіз підзаконних актів, що їх ухвалюють на виконання цього закону?» 43,75 % працівників секретаріату комітету відповіли, що в комітеті не було випадків, коли аналізували підзаконні акти. Близько третини опитаних (31,3 %) зазначили, що аналіз проводили щодо переважної більшості законопроектів. На думку окремого працівника, аналіз підзаконних актів здійснювали «до всіх законів, ухвалених 2021 року».

Водночас переважна більшість (75 %) опитаних працівників комітету вважає, що вдосконалення не потребують:

наявний алгоритм співпраці з профільними міністерствами, іншими профільними державними відомствами, Рахунковою палатою, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини;

- процедура участі комітетів у підготовці питань на розгляд Верховної Ради України у зв'язку з виконанням нею Конституції України (стаття 25 Закону України «Про комітети Верховної Ради України»);
- процедури проведення «Години запитань до Уряду», парламентських слухань (та участі комітетів у цих заходах), комітетських слухань.

Окрім того, близько половини опитаних працівників комітету (56,25 %) вважає, що порядок здійснення контрольної діяльності комітету в бюджетному процесі також не потребує вдосконалення, і лише третина представників секретаріату (31,25 %) зазначила, що ця процедура викликає зауваження.

РОЗДІЛ 2.

Дотримання регламентних процедур у Комітеті Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів

СПІВПРАЦЯ КОМІТЕТУ ІЗ ЗАЦІКАВЛЕНИМИ СТОРОНАМИ (СТЕЙКХОЛДЕРАМИ)

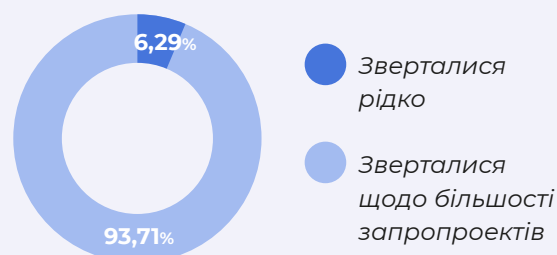
Перед тим як проєкт законодавчого акта розглядатимуть народні депутати в пленарній залі, його обговорює та попередньо розглядає на засіданні профільний комітет парламенту. Щоб детально опрацювати законодавчі ініціативи, до процесу обговорення часто залучають зацікавлених сторін (стейкхолдерів) та експертне середовище. Залучення зацікавлених сторін до законодавчої роботи — важливий етап у повному циклі законодавчої політики та позитивний чинник якісної роботи будь-якого парламенту. Інформація про роботу комітетів та співпрацю зі стейкхолдерами здебільшого відкрита й детальна, її розміщують на сторінках комітетів на сайті парламенту.

Лише 37,5 % працівників секретаріату комітету зазначили, що в комітеті є розроблена карта та спільна база контактів стейкхолдерів; 6,25 % опитаних зазначили, що комітет проводив стратегічне планування із цих питань. Водночас близько половини (56,25 %) респондентів не має інформації стосовно того, чи проводили в комітеті систематизацію контактів та системне планування роботи зі стейкхолдерами. Деякі представники секретаріату використовують власну базу контактів стейкхолдерів (12,5 %).

Саме тому Програма в рамках співпраці із секретаріатом комітету виявила потреби, проаналізувала можливих та потенційних стейкхолдерів і підготувала карту зацікавлених сторін, що може бути корисним джерелом інформації під час формування робочих груп, проведення публічних заходів та експертних обговорень. Фіналізований документ надали секретаріату комітету.

Співпраця з органами державної влади

Секретаріат комітету ефективно співпрацює з органами державної влади, особливо з Міністерством соціальної політики України, Міністерством реінтеграції тимчасово окупованих територій України та Міністерством у справах ветеранів України.

Як часто комітет звертався протягом останньої сесії до міністерств чи інших органів виконавчої влади щодо надання / проведення експертизи певного законопроєкту

Абсолютна більшість працівників секретаріату (93,75 %) позитивно охарактеризувала взаємодію з профільними міністерствами та відомствами, зокрема під час опрацювання законопроектів та надання до них пропозицій. 81,25 % респондентів оцінили співпрацю в цьому напрямі як ефективну та конструктивну (5 балів із 5), ще третина — як хорошу (4 бали).

На запитання «Як часто комітет, у якому / з яким ви працюєте, звертався протягом останньої сесії до міністерств чи інших органів виконавчої влади щодо надання / проведення експертизи певного законопроекту?» 93,8 % працівників секретаріату зазначили, що зверталися щодо більшості законопроектів, решта опитуваних (6,3 %) зверталися рідко.

Переважна більшість (75 %) представників секретаріату комітету зазначила, що на засіданнях комітету позицію відповідного міністерства представили на рівні міністра чи заступника міністра щодо більшості законопроектів. Натомість 12,5 % респондентів відповіли, що позицію представили стосовно кількох законопроектів. Один з представників секретаріату комітету зазначив, що «міністри були на засіданнях комітету в поодиноких випадках за все скликання».

Загалом, на думку 68,5 % опитуваних, Кабінет Міністрів України чи окремі центральні органи виконавчої влади подавали до комітетів пропозиції щодо законодавчого врегулювання певних питань щодо переважної більшості законопроектів; 25 % респондентів вважають, що щодо близько половини законопроектів, і 6,3 % — до половини законопроектів.

Співпраця з академічною спільнотою

Секретаріат комітету доволі активно співпрацює з науково-дослідними інституціями — про це зазначили у своїх відповідях 81,25 % представників комітету. Крім того, секретаріат комітету в особистій комунікації зазначав про постійну ефективну співпрацю з Дослідницькою службою Верховної Ради України. Представники Дослідницької служби активно залучені до роботи в робочих групах, надають аналітичну підтримку комітету.

Взаємодія комітету з громадськими організаціями

Враховуючи сфери відання комітету, взаємодія з громадськістю — важливий та потрібний елемент. Секретаріат комітету постійно залучає громадські організації, зокрема профспілки до публічних обговорень законодавчих ініціатив.

На думку працівників секретаріату, рівень залученості громадськості до роботи комітету можна охарактеризувати як високий: 81,25 % респондентів зазначили, що громадськість бере участь у засіданнях та слуханнях у комітеті, і 81,25 % — що громадськість бере участь у розробці законопроектів та може пропонувати свої пропозиції.

Водночас 68,75 % працівників секретаріату комітету відповіли, що комітет узагалі не проводив публічних обговорень законопроектів протягом останньої сесії. Такий відсоток відповідей може бути пов'язаний з особливостями роботи Верховної Ради України в умовах воєнного стану.

На запитання «Як часто комітет, у якому / з яким ви працюєте, звертався протягом останньої сесії до організацій громадянського суспільства щодо надання / проведення експертизи?» 68,75 % опитаних працівників комітету відповіли, що часто — до більшості законопроектів. Водночас, на думку 18,75 % опитуваних, комітет не дуже часто звертався до громадянського суспільства, і 12,5 % вважають, що це відбувалося в поодиноких випадках. Такі різні відповіді можуть свідчити про те, що не всі працівники секретаріату долучені до взаємодії з громадянським суспільством на однаковому рівні, що є цілком нормальною ситуацією. Відповідно, деякі працівники можуть бути необізнані з усіма аспектами діяльності колег та не мати повної інформації про всі види співпраці, а тому не бачать картини загалом та оцінюють ситуацію лише з власного погляду.

Працівники секретаріату насамперед згадали про співпрацю з такими громадськими організаціями та неурядовими структурами (зазначивши, що це лише невеликий перелік тих ГО, з якими співпрацює комітет):

- Національна тристороння соціально-економічна рада;
- Національна служба посередництва і примирення;
- ВГО «Національна Асамблея людей з інвалідністю України»;
- Організація ветеранів України;
- Всеукраїнська асоціація компаній з міжнародного працевлаштування;
- Конфедерація роботодавців України;
- Федерація профспілок працівників малого та середнього підприємництва України;
- Спільний представницький орган сторони роботодавців на національному рівні;
- Спільний представницький орган репрезентативних всеукраїнських об'єднань профспілок на національному рівні;
- Український союз промисловців і підприємців;
- Програма розвитку громадянського суспільства «Український незалежний центр політичних досліджень»;

- Норвезька рада у справах біженців (NRC);
- Європейська Бізнес Асоціація (ЕВА);
- Американська торговельна палата України;
- Асоціація міст України;
- ГО «Юридична сотня»;
- ГО БФ «Право на захист»;
- ГО «Ветеранська справа»;
- ГО «Крила 9 сотні»;
- ГО «Надія».

Більшість респондентів (75 %) відповіли, що вони повністю задоволені співпрацею з громадськістю та не вбачають потреби у формуванні дорадчих органів і робочих груп при комітеті за участю представників громадськості.

Чверть представників секретаріату комітету (25 %) вважають, що варто більше залучати громадських експертів для надання рекомендацій і формування висновків щодо законодавчих ініціатив. На думку 18,75 % опитаних працівників комітету, варто організовувати заходи для громадськості з тих чи інших питань сфери відання комітету.

Крім того, окрема частина респондентів (6,5 %) наголошує, що під час ухвалення рішень треба враховувати думку громадськості, а не формально їх залучати до процесу.

Співпраця з медіа

Секретаріат комітету на постійній основі співпрацює з медіа, заяви голови комітету завжди розміщують у ЗМІ.

Стосовно співпраці з медіа, журналістами, регіональними ЗМІ та громадськими організаціями, то оцінки представників секретаріату комітету поділилися так: близько половини респондентів (56,25 %) вважають, що члени комітету активно співпрацюють з медіа; друга половина опитаних (43,75 %) зазначила, що комітет запрошує журналістів на свої заходи й докладає значних зусиль для активної роботи народних депутатів з регіональними ЗМІ та громадськими організаціями.

Трохи більше як третина респондентів (37,5 %) відповіли, що наявний стан співпраці з медіа цілком задовольняє потреби комітету. Але водночас працівники секретаріату

комітету вбачають потребу у формуванні переліку ЗМІ, яких запрошуватимуть на заходи комітету.

Актуальним запитом комітету є також організація спеціальних пресбрифінгів щодо окремих законопроектів / питань, що належать до предмета відання комітету. Про таку потребу зазначили у своїх відповідях 43,8 % представників комітету. Крім того, на думку 31,25 % респондентів, за кожним питанням предмета відання варто мати перелік контактів ЗМІ, які зацікавлені у висвітленні відповідних питань. Деякі працівники комітету (18,75 %) вважають, що треба також покращити обізнаність ЗМІ щодо того, до кого з депутатів можна звернутися з тих чи інших питань.

Міжнародна співпраця

Організаційна функція комітетів, серед іншого, полягає в участі відповідно до предметів їхнього відання в міжпарламентській діяльності, взаємодії з міжнародними організаціями. Секретаріати комітетів не мають у своєму складі спеціалістів, відповідальних за розбудову партнерства та міжнародну співпрацю, а отже, не мають адміністративної спроможності бути активними учасниками міжнародної співпраці. Активну роль на політичному рівні можуть відігравати народні депутати України, але на адміністративному (технічному) рівні це має бути саме секретаріат комітету, що допоможе зробити співпрацю сталою. Загальну координаційну роль у цьому процесі має відігравати відповідальний за міжнародну співпрацю заступник керівника Апарату Верховної Ради та відповідний структурний підрозділ Апарату, що перебуватиме в його віданні (можливо, Управління міжпарламентських зв'язків).

Отже, за результатами опитування, найменш активною в комітеті є співпраця в міжнародному напрямі. Переважна більшість опитаних представників секретаріату комітету (75 %) вважає, що міжнародна співпраця комітету досить низька. Лише 25 % працівників секретаріату комітету зазначили взаємодію з парламентами та профільними комітетами інших країн як достатньо активну. Тільки половина респондентів вказали на активність комітету щодо участі в співпраці з ЄС та в рамках його програм. Натомість деякі працівники комітету (12,5 %) зазначили, що комітет співпрацює з представництвом Міжнародної організації праці в Україні, Радою Європи та ООН, а також долучається до процесу участі України в профільних програмах ЄС (18,75 %).

На запитання «Наскільки часто ваш комітет бере участь у міжпарламентській діяльності, взаємодіє з міжнародними організаціями, включає членів комітету та/або працівників секретаріату комітету до складу офіційних парламентських делегацій?» 75 % опитуваних працівників комітету відповіли, що не мають запитуваної інформації. Решта респондентів (25 %) дали нерівнозначні відповіді: не рідше ніж раз на два тижні / на місяць / на квартал / на пів року / на рік.

Працівники секретаріату комітету також зазначили, що комітету варто налагодити співпрацю (але наразі такої співпраці не ведеться) з такими міжнародними організаціями / інституціями / профільними комітетами інших країн: Комітет із зайня-

тості та соціальних питань Європейського парламенту та іншими відповідними комітетами, профільні комітети парламентів європейських країн, зокрема Польщі, Молдови, Грузії, Чехії, Словаччини, Хорватії, а також США.

Співпраця з донорами

Комітет з питань соціальної політики не є прямим бенефіціаром міжнародної технічної допомоги. Водночас опитані працівники секретаріату комітету переважно (56,25 %) не мають інформації щодо цього. Відповідно, про те, що комітет не є бенефіціаром міжнародної технічної допомоги, зазначили 37,5 % опитаних працівників комітету.

Найтісніше комітет співпрацює з Програмою USAID «РАДА: наступне покоління» та іншими проєктами USAID (про співпрацю зазначили відповідно 68,75 % і 73,75 % опитуваних). 43,75 % працівників секретаріату вказали на активну співпрацю комітету з проєктом ЄС-ПРООН з парламентської реформи (що завершився 2021 року) і тематичними проєктами ЄС, Ради Європи.

Варто зазначити, що підтримка донорів була б для комітету та Верховної Ради України загалом важливою та доречною саме в організації тренінгів і навчань для працівників Апарату ВРУ, помічників-консультантів, народних депутатів у напрацюванні експертних рекомендацій для оптимізації роботи парламенту, ознайомленні з міжнародним досвідом механізмів співпраці парламентів та донорської спільноти, а також сприянні налагодженню співпраці з іншими стейкхолдерами, зокрема закордонними.

Як уже згадано, секретаріат комітету не має достатньої адміністративної спроможності розбудувати сталу міжнародну співпрацю та партнерства, що є загальною тенденцією для більшості секретаріатів комітету. Водночас навіть не маючи окремих працівників, які відповідали б за цей напрям, секретаріату комітету вдається співпрацювати з проєктами міжнародної технічної допомоги. Проте співпраця з донорами досі є додатковим навантаженням на працівників, окрім їхніх основних функцій, тому не може бути реалізована в повному обсязі. Таку роботу можна вести централізовано на рівні окремого структурного підрозділу Апарату Верховної Ради України, який міг би збирати та аналізувати потреби в міжнародній технічній допомозі, узагальнювати їх, а головне — виявляти потенційні та можливі партнерства, вести перемовини про залучення технічної допомоги й координувати їхню реалізацію.

РОЗДІЛ 3.

Прозорість та комунікації Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів

ВИСВІТЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ КОМІТЕТУ

Комітети інформують громадськість про свою діяльність, зокрема, оприлюднюючи план роботи, розклад засідань комітетів, ухвалені комітетами акти, протоколи й стенограми засідань комітетів і слухань у комітетах. Засідання та інші заходи комітетів, які проводяться відкрито, мають право відвідувати журналісти, працівники засобів масової інформації, представники громадських організацій. Для журналістів, працівників засобів масової інформації, акредитованих при Верховній Раді України, додаткова акредитація для відвідування засідань комітетів не проводиться.

Інформацію про поточну діяльність комітетів та ухвалені ними рішення розміщують на офіційному вебсайті Верховної Ради України в глобальній інформаційній мережі «Інтернет», у газеті «Голос України», в інших засобах масової інформації.

Комітети мають право поширювати у встановленому порядку інформацію про діяльність через свої вебсторінки, на офіційному вебсайті Верховної Ради України в глобальній інформаційній мережі «Інтернет», парламентському телеканалі «РАДА» та через інші засоби масової інформації.

Комітети мають право за допомогою відповідних структурних підрозділів Апарату Верховної Ради України проводити пресконференції з питань, внесених до предметів їхнього відання. Комітети також мають свої профілі й сторінки в соціальній мережі Facebook.

Комітет має власний вебсайт: komspip.rada.gov.ua та сторінку в соціальній мережі Facebook www.facebook.com/komspip, які постійно наповнюються та містять усю актуальну й важливу інформацію про роботу комітету (в умовах воєнного стану обсяг інформації для публічного поширення обмежений). Більше того, Програма провела комунікаційний аудит комітету (аналіз частоти та контенту інформації в соціальних мережах, на сайті, опитування комунікаційних працівників секретаріату) та розробила відповідні рекомендації.

Секретаріат комітету обізнаний про інструменти висвітлення інформації про діяльність комітету. Абсолютна більшість (100 %) представників секретаріату комітету підтвердила, що про діяльність комітету можна дізнатися через вебсайт комітету. На думку 81,25 % респондентів, інформацію про діяльність комітету можна також знайти на вебсторінці Верховної Ради України, 62,5 % опитуваних — на фейсбук-сторінці комітету, ще чверть (25 %) — на ютуб-каналі комітету, 37,5 % — на сторінках народних депутатів — членів комітету, 31,25 % — за допомогою телеканалу «РАДА» та 18,75 % — у газеті «Голос України».

Водночас 56,25 % респондентів зазначили, що фейсбук-сторінка комітету, ютуб-канал комітету, сторінки народних депутатів — членів комітету (крім вебсторінки ВРУ) не мають англійської версії. Решта опитуваних (37,5 %) не має інформації щодо цього питання.

У комітеті на достатньому рівні забезпечують онлайн-трансляцію засідань. Таку думку висловили 68,75 % опитуваних працівників комітету.

Більш ніж половина працівників секретаріату комітету (56,25 %) зазначили, що інформацію про проходження законопроектів на засіданнях комітетів та пленарних засіданнях в усіх випадках висвітлюють на офіційних інформаційних ресурсах парламенту максимально повно та невідкладно після засідань. Чверть респондентів (25 %) зазначили, що таку інформацію висвітлюють майже в усіх випадках. Водночас 18,75 % опитаних вважають, що інформацію висвітлюють інколи несвоєчасно.

Що стосується систематичного та оперативного оприлюднення інформації про діяльність комітету (стенограми засідань, протоколи, ухвалені рішення тощо) на вебсайтах комітету, то представники комітету висловили таку позицію. Більш ніж третина респондентів (37,5 %) оцінили забезпечення виконання цього напрямку на високому рівні (5 балів із 5), зазначивши, що інформацію оприлюднюють на вебсайті комітету в усіх випадках максимально повно та оперативно.

Проекти порядку денних та матеріали до всіх питань порядку денного засідань комітету в усіх випадках надають завчасно напередодні засідання. Про це зазначила переважна більшість працівників секретаріату комітету (75 %). Натомість решта опитуваних (25 %) відповіли, що матеріали до всіх питань порядку денного засідань комітету надають не в усіх випадках та не завжди.

Що стосується просвітницьких потреб, які виникають у секретаріату комітету, інших структурних підрозділів Апарату ВРУ для роботи з громадянами, то відповіді опитуваних працівників виявилися різними. На думку працівників секретаріату, є потреба в друкованих матеріалах (бюлетенях, буклетах, брошурах, наліпках, інфографіці тощо) щодо:

- основ діяльності ВРУ та її комітетів — 25 %;
- роботи народних депутатів у рамках комітету — 18,75 %;
- звітної інформації про діяльність ВРУ, комітетів, депутатів — 18,75 %.

Понад третина працівників секретаріату (37,5 %) наголосила на потребі у відеоматеріалах (роліках, онлайн-курсах) щодо основ діяльності ВРУ та її комітетів, роботи народних депутатів у рамках комітету та звітної інформації про діяльність ВРУ, комітетів, депутатів. 12,5 % опитаних зауважили про необхідність допомоги в систематизації регіональних стейкхолдерів та встановлення контакту з ними, водночас 18,75 % не вбачає просвітницьких потреб для роботи з громадянами.

УЧАСТЬ У ТРЕНІНГАХ ТА ОНЛАЙН-КУРСАХ ДЛЯ КОМІТЕТІВ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Працівники секретаріату комітету є державними службовцями. Щороку проводять оцінювання результатів їхньої службової діяльності, щоб визначити якість виконання поставлених завдань, а також щоб ухвалити рішення стосовно преміювання, планування їхньої кар'єри. Оцінювання проводять як на підставі показників результативності, ефективності та якості, так і щодо виконання індивідуальної програми професійного розвитку. Відповідно, щороку на основі визначених потреб у професійному навчанні державний службовець разом зі службою управління персоналом складає індивідуальну програму підвищення рівня професійної компетентності/індивідуальну програму професійного розвитку.

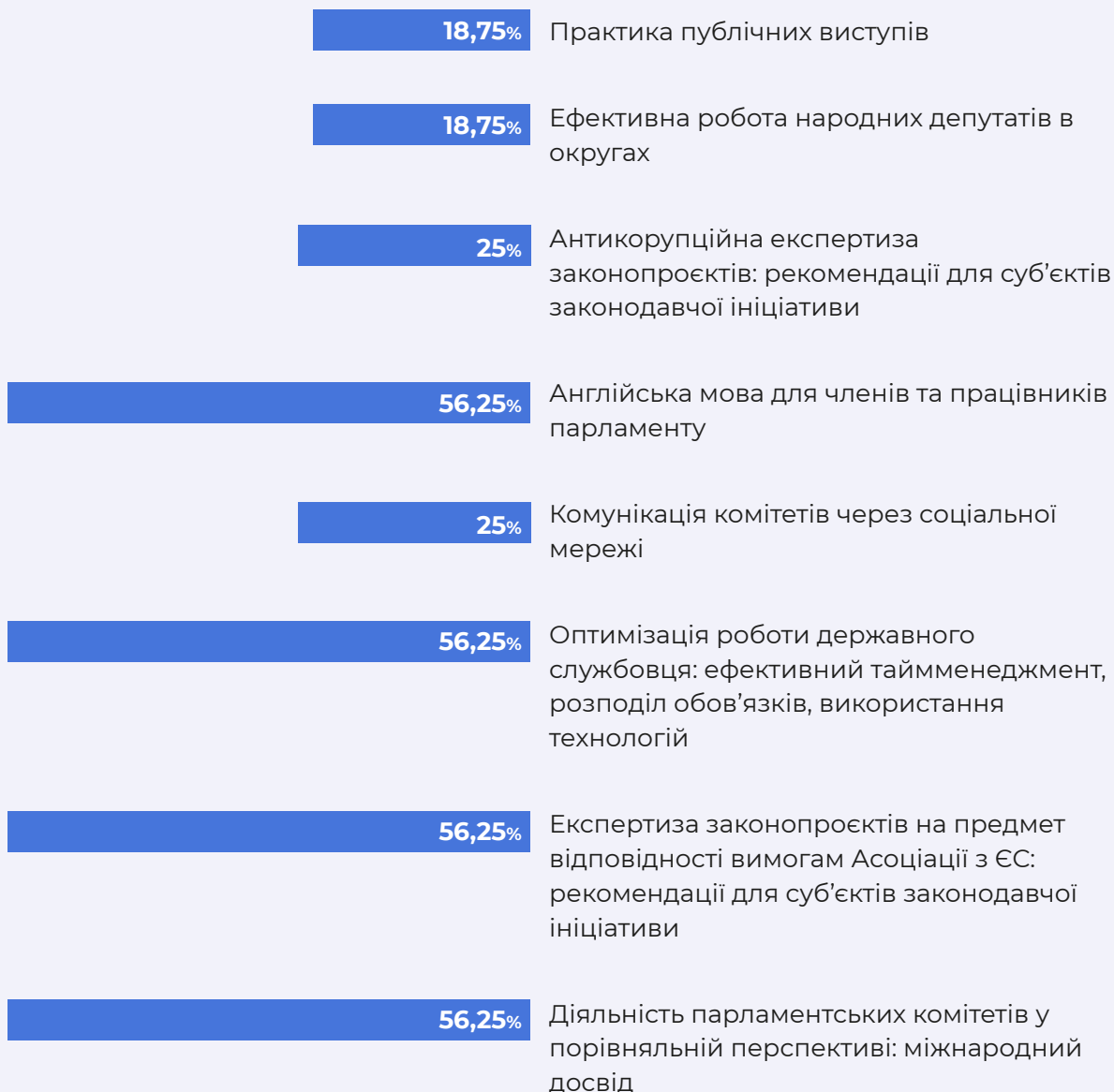
Органу державної влади важливо створювати й іншу мотивацію навчатися, крім оцінювання. Для цього треба провести ґрунтовну оцінку потреб та розробити тренінгові програми відповідно до запиту працівників Апарату. Тренінгові програми та курси повинні враховувати виклики сьогодення, мати гнучкий формат навчання й давати практичні знання. Станом на сьогодні професійне навчання (підвищення кваліфікації) працівників Апарату Верховної Ради України є одним з головних завдань Тренінгового центру (на правах відділу) Дослідницької служби Верховної Ради України.

Працівники секретаріату комітету зацікавлені в тренінгах щодо використання цифрових інструментів. Наприклад, 62,5 % опитаних виявили бажання пройти спеціальний тренінг для навчання працівників секретаріату комітету щодо того, як користуватися запланованими е-інструментами і як поглибити свої знання щодо інших можливостей електронного парламентаризму. Також виявили зацікавленість щодо таких тем для тренінгів: міжнародний досвід електронного парламентаризму; електронні інструменти залучення громадськості та використання електронної платформи Верховної Ради України для громадян itd.rada.gov.ua/idsrv.

Крім того, у рамках інших цікавих тем половина (56,25 %) респондентів виявила бажання пройти тренінги «Діяльність парламентських комітетів у порівняльній перспективі: міжнародний досвід», «Експертиза законопроектів на предмет відповідності вимогам Асоціації з ЄС: рекомендації для суб'єктів законодавчої ініціативи», «Англійська мова для членів та працівників парламенту» та «Оптимізація роботи державного службовця: ефективний таймменеджмент, розподіл обов'язків, використання технологій», чверть опитаних (25 %) — тренінги «Комунікація комітетів через соціальні мережі», «Антикорупційна експертиза законопроектів: реко-

мендації для суб'єктів законодавчої ініціативи». 18,75 % працівників секретаріату комітету зацікавилися тренінгами «Ефективна робота народних депутатів в округах» та «Практика публічних виступів».

Тренінги Програми USAID RANG, які зацікавили працівників секретаріату Комітету з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

ІНТЕРНЬОЗ
У К Р А І Н А

РАДА
НАСТУПНЕ ПОКОЛІННЯ

 РАДА ВЕРХОВНА
РАДА УКРАЇНИ